

Előfizetési árak:
 Egész évre 10.— forint
 Félévre 5.— " "
 Negyedévre 2.50 " "
 Egy hónapra 1.— " "
 Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
 nap, vasárnap kivé-
 tével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:
 Főpiacz, a város-
 házzal szemben.
Hirdetések:
 Egy hasábon pető
 soronként 6 krajczár
 számítottnak.

Inség az Alföldön.

Debreczen, január 15.

A legkedvezőtlenebb gazdasági hírekre való előkészültségünk daczára, igazán megdöbbenően hatott az országra az a hír, hogy Temes és Torontálmegyében általános inség ütött ki. Tudta mindenki jól, hogy a múlt év rossz termése súlyos helyzetet teremtett az országnak ugyszólván minden részében; de hogy ez a súlyos helyzet éppen ott fog legelőbb válságossá fejlődni, a hol mind- eddig aránylag legkedvezőbbek voltak a viszonyok: ez meglepően, végtelenül lesújtóan hat. S ha most csak négy hónappal a termés betakarítása után s hat hónappal az új termés előtt ilyen helyzet mutatkozik az ország leg- dusabb részében, vajjon mi lesz az előttünk álló hónapok során és kiválóképp mi lesz azokban az országrészekben, a hol a természet mindenkor mostohábbban mérte adományait.

Olyan kérdés ez, mely fölül- emelkedik minden egyéb gazdasági kérdéseken s a maga széles jelentőségével, óriási terjedelmével és rendkívüli sürgősségével föltétlenül előtérbe nyomul. A magyar állam gazdasági létét fen- tartó tényezőkre ez a feladat há- rul, hogy valamelyes módon ele- jét vegyék minden veszedelmek

legnagyobbikának: az országos nyomorúságnak.

Mert méltán lehet a fenyegető veszedelmet annak nevezni. Mert most az a rettentő perspektiva áll előttünk, hogy legalább is egy félesztendeig, tudniillik az új ter- mésig, általános a lakosság min- den rétegét érintő, s így az ország népének összességét sújtó inség fog bekövetkezni. Az ilyen helyzet felette alkalmas arra, hogy rövid idő alatt előlje a hosszú évekre terjedt munkával előkészített fej- lődésnek életerejét, a minthogy már is tapasztaljuk, hogy az ál- talános elszegényedés a fogyasztó képesség csökkenése révén a ha- nyatlás jelenségeit idézte föl az ipar, a forgalom és a kereskede- lem különböző ágainál egyaránt.

Nem kell soká bizonyítgat- nunk és részletesen okadatolnunk, hogy milyen sürgős feladat azok- nak a tényezőknél munkába állí- tása, a melyek a fenyegető súlyos veszedelem elhárítására, azaz eny- hitésére alkalmasak és haszno- sak lehetnek. Mint minden hasonló természetű akcióban, úgy a je- lenlegi esetben is, a közjólét két főörének, az államnak és a társa- dalomnak egyaránt közre kell működniök. Azok a szomorú ese- tek, a melyek hasonló viszonyok között — bár sokkal korlátoltabb mértékben — igénybe vették se- gitőerejét, tapasztalatot szolgálta-

hattak abban az irányban, hogy a magyar társadalom hasonló kör- ülmények között tudja és tény- leg teljesíti is kötelességét. Bárha társadalmunk és kereseti osztá- lyaink minden rétege részese egy- szersmind a gazdasági bajoknak, mégis nem mentheti föl magát az alól, hogy azokon a pontokon, a hol a gazdasági baj a szó szoros értelmében vett nyomorra foko- zódott, közvetlen segítőként föl ne lépjen. Olyan mértékben, a mint éppen bírja, mindenkinek köteles- sége hogy hozzájáruljon a segítő akcióhoz az ország érdekében. Mert nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy a baj megelő- zése, illetve enyhítése tényleg az ország érdeke s nem egyesek, sőt nem is egyes vidékeké; mivel végső esetben mégis csak az ál- lammal kell fellépnie; a mi pedig egyértelmű az egész ország igény- bevételével.

Ha tehát a társadalom lép fel segítségével és rendelkezésre bo- csátja a maga erejéhez képest azt, a mit nélkülözhet, akkor csak gyorsítja a baj lebonyolódását s jelentékenyen könnyebbé teszi az államnak is közremunkálását.

Az állam az, a melyre köz- vetlenül és teljes felelősség mel- lett hárul a tulajdonképpeni meg- oldás feladata. Ez a feladat két irányban való tevékenység meg- indítását követeli. Az egyik az

TÁRCA.

A főhadnagy ur sir.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti tárczája.

— Irta: Ujlaki Antal. —

Nagy volt az álmétkedés abban a városban, ahol én tíz év előtt laktam. A helyőrség parancsnoka, aki vagyonos ember, az udvar előtt is kedvelt vezérör- nagy, hozzá még született báró, eljegyez- tette egyetlen leányát, ahogy a mi váro- sunkban mondták, egy tuczat főhadnagy- gyal, aki vagyonos sem volt, báró sem volt, sőt nemes sem. A monokliján, kard- ján és a mopszliján kívül semmije, ha csak azt a fölfelé kunkorodó vékony ba- juszoeskát nem számítjuk, amelyet iri- gyelt az egész swadron. Gondolom, még Newton sem törte a fejét annyit a ne- hézkedés törvényén, mint amennyit az én kedves kis városom jószívű közönsége törte a fejét azon, hogy a báró és gazdag, fö- lötte gögös vezérörnagy miért adja oda leányát egy szegény főhadnagyoeskának. Az ok, amiért a főhadnagy magáénak vallhatta a gögös familia báró kisasszo- nyát, a szerelem volt.

A főhadnagy művelt, deli ifju volt, akiben öröme tellett mindenkinek. Termé-

szetesen különösen a bárókisasszonynak. Nem volt már köztük semmi akadály és mesébe való boldog napokat éltek. A báró ur ő nagyméltósága, ha senkisé- m látta, ugyan még fintorgatta az orrát, redőkbe szedte homlokát, bántotta a fő- hadnagy családjának homályos multja. Valahogy értésére esett, hogy a főhad- nagy atyja elvetemült ember volt, mint főmérnök sikkasztott egy vállalat- nál és mikor kiderült rá, föbelötte ma- gát. De csakhamar azzal vigasztalódott annál szebb, hogy a fiuból olyan kiváló jellem formálódott. Mikor pedig érezte, maga körül a szerelmi lázt, látta a jegye- sek arezán a rózsaszínű boldogságot, ag- gálya úgy eloszlott mint a tüzes szivar- végből elszálló füstgomoly.

— Adél areza ragyog a boldogság- tól. És én ezt akartam, — mondogatta magában.

És meg volt elégedve önmagával, a főhadnagygyal és az egész világgal.

Egy reggel ül a vőlegény-főhadnagy a szobájában, még bent lakott a kaszár- nyában, mikor kikelt areczal, felborzolt hajjal, gombolatlan kabátban, léleksza- kadva beront a hadnagy. Ujságot, a nyomdafestéktől még friss ujságot lobog- tatott a kezében:

— De hiszen neked nincsen bátyád?

— Szólt elfuló hangon és bolond módra járt-kelt a szobában, kezében a lappal, mint akit korbáccsal kergetnek.

A főhadnagy éppen a bajuszát ke- félgette, nagy gonddal és műrtelemmel szálinként, azért olyan gonddal, mert ta- lán egész boldogságát a bajuszának kö- szönhette. Annyira el volt telve a bol- dogságával, hogy föl sem tűnt a barátja izgalma.

— Mit beszélsz te?

— A bátyádat kérdezem, — szólt a hadnagy s amint hirtelen megállott, éle- sen nézett a főhadnagy szemébe.

— Te, nem volt neked valami bá- tyád, aki huszonöt esztendő előtt eltűnt a szülői háztól?

A főhadnagy szép areza egyszerre más formájú lett. A lélegzetet is neheze- ben kezdte venni. Letette a fésűt, kefé- t; hátradőlt a széken s pillanatig megütödvé nézett maga elé.

A hadnagy nem engedte sokáig gondolkozni, hanem elébe tartotta a lapot.

A főhadnagy pedig már ekkor olyan izgatott volt, hogy a lapot fordítva vette a kezébe s nagyon elesudálkozott, rajta hogy nem tudja olvasni.

— Ugy elkáprázott a szemem, — mentegetőzött, és nem minden habozás

hogyan az állam részben vagy egészben lemond azokról a szolgáltatásokról, melyeket polgárai rendszerint teljesíteni tartoznak. Régi adótarozások törlése, az új előírások redukálása és a szükséghez képest az adóbehajtásnak, általános felfüggesztése kell, hogy bekövetkezzen a nyomorsújtotta vidéken. Az ilyen könnyítés, ha nem is nagy összeget vesz le a bajba jutott polgár vállairól, mégis jelentékenyen könnyítik terheit, mert olyan készpénzkiadást szüntet meg, a melyért kézzel fogható s úgy lehetne mondani: kenyérrel mérhető ellenszolgáltatást nem kap. Már pedig a nyomorban a kenyér a mérték.

A közvetlen anyagi segítségnyújtása a másik feladata az államnak. Ebben a tekintetben csak egy szempont adhat direktívát: egy léleknek sem szabad éhen halnia ebben az országban. Az államnak tehát minden korlátozás nélkül kell rendelkezésre bocsátania annyit, a mennyi épen szükséges; majdnem azt lehetne mondani, hogy ebben a tekintetben bőkezűséggel kell eljárnia. A kormány tehát tegyen meg haladéktalanul minden intézkedést. Allapittassa meg a fenyegető veszedelem elhárítására szükséges eszközök mérvét s azután — de ezt is a legrövidebb idő alatt — kérjen felhatalmazást a törvényhozástól ez eszközök előteremtésére.

A kormányzat minden ágának külön-külön is közre kell működnie a nagyfontosságú akcióban; közmunkák végeztetése, házi foglalkozások segítése s általában a nép keresetének lehetővé tétele a legkülönbözőbb for-

mában kell, hogy érvényesíttessenek, mert csakis így válik lehetővé az a nagyon kívánatos eredmény, hogy országos éhínség nélkül jusunk a jövő aratásig, mely — az ország sorsa érdekében kívánjuk és reméljük! — talán leveszi ró-lunk azt a gondot, hogy miként jut ki Magyarország a gazdasági helyzeteknek legsúlyosabbikából.

— **A képviselőház új alelnöke.** Említettük már, hogy a képviselőház a jövő ülésszakban Berzeviczy Albert helyett új alelnököt választ. Értesülésünk szerint a szabadelvű pártnak jelöltje e méltóságra: Rohonyi Gyula.

— **Cseh dolgok.** Prágából rossz béke hírek érkeztek, a veszekedést a tartománygyűlésen megkezdték és mindjárt olyan méreggel és kölcsönös sértegetéssel, hogy a németek azzal fenyegetőznek, hogy a tartománygyűlést ott hagyják. Lobkovitz herceg békés beszédére a németek azt felelték, hogy miután a nyelvrendeleteket vissza nem vonják, nem vesznek részt semmiféle bizottságban, mely a nemzeti kérdésre készít javaslatot és egyáltalán a nyelvtörvényt a Reichsrath illetőségébe s nem a cseh tartománygyűlésre valónak tartják. E szerint a csehek egyedül fogják a bizottságban ülni s maguk fogják az új nyelvtörvényt megszavazni. A békeből pedig nem lesz semmi. Coudehove helytartó jelentése szerint prágai zavargásoknál 51 boltot kiraboltak, 370 ház ablakait beverték, 508 embert fogtak el, 475 ellen büntető vizsgálatot indítottak a törvésszéknél és 70 embert rendőri kihágás miatt ítéltek el. A jövőre nézve jót áll a rend főtartásáért.

Országgyűlés.

Budapest, január 14.

Noha a napirend után csak olyan formális formája volt az ülésnek, a honatyák ugyancsak bőségesen gyülekeztek. Hogy Szilágyi Dezső tulesett az „rományok betérjésén” — az előadók következtek. Hegedűs Sándor a pénzügyi

bizottság referense betérjésztette a költségvetésről szóló bizottsági jelentést — Heltai Ferencz a statisztikai bizottság működési jelentését adta be.

Következtek

a miniszteri válaszok.

Először a kereskedelmi miniszter válaszolt Olay Lajosnak a külföldi munkások alkalmazása dolgában betérjésztett interpellációjára. Előadta a miniszter, hogy a külföldi munkásokat leginkább vasutépítkezési munkálatoknál kénytelen az állam foglalkoztatni. A külföldiek alkalmazása azonban itt is csak az elkerülhetetlen szükség keretei között marad.

Olay Lajos maga is tudomásul vette a miniszter válaszát.

Utána Bánffy Dezső báró miniszterelnök felelt Várossy Gyulának arra a kérésére, hogy a negyvennyolcas öreg honvédek igazolását ne kösse a határidőhöz.

— Nagy sajnálattal kell kijelentnem, mondotta a miniszterelnök, hogy dacára az igazi rokonszenvnek, a melylyel az öreg honvédek érdeke iránt viselkedtem és a melyet kétségbevonni senkinek se lehet oka: — Várossy ur kérését nem teljesíthetem. Teljes erőmmel és tehetséggel rajta vagyok, hogy minden öreg honvéd megkapja azt, amit nemzetétől elvárhat: de épen a honvéd úév és nagy tradícióink reputációja követeli első sorban, hogy e nevet visszaélésektől megóvjuk.

Élénk helyeslés hangzott fel és e helyeslés sűrűn megújult, mialatt a miniszterelnök ismertette azokat az intézkedéseket, a melyeket a régi honvédek érdekében az ellenőrzés és az igazolás elősegítésére tett.

Az egész Házban csak egyetlen ember volt, a kit a válasz nem volt képes kielégíteni. Ez Várossy ur volt.

Huzamos indokolása kapcsán olyan vadakat mondott a kisteleki tisztelendő: hogy Bánffy báró miniszterelnöknek ismételt felszólalása alkalmával nem került nagy fáradtságába kimutatni, hogy Várossy urnak sejtelve sines arról — amiről annyit szónokolt.

Várossy ur ismételten próbált meglepetőzni. Hogy milyen sikerrel, bizonyítja az a körülmény, hogy az egész Házban ő

nélkül megfordította azt. És a katonatisztnak éppen, mint a novellahősöknek a döntő pillanatban, remegett a gondosan ápol, szép, fehér keze.

A hadnagy megjelölte neki, hogy melyik cikket olvassa.

— Ezt ni, amelyikuek ez a ezime: Elfogott betörő. Alcizime pedig: Lövöldöző rabló.

A cikket azt ujságolja, hogy az éjjel a Beresényi-téren egy régen keresett egyén veszélyes betörést kísérelt meg. Már feltörte a boltajtót és épen a boltba akart hatolni, mikor egy rendőr galléron csipte. Nagyon is naturalisztikusan volt aztán kiszinezve a tusa, mely ekkor a betörő között kifejlődött. Elég az hozzá, hogy a betörő kétszer is elszabadult a rendőr kezei közül s mind a kétszer meg is sebesítette, de nem halálosan. A lövések zajára előszaladt sok rendőr s aztán lortorkolázta a betörőt és megkötözve bevitték a laktanyába. Ott aztán kiderült, hogy ez az ember senki más, mint Gelle János, Knapp báró vezérőrnagy leánya vőlegényének: Gelle Tivadar főhadnagynak az édes testvérbátyja.

A főhadnagy baltenyerével eltakarta arcát s pillanatig szédülést érzett. Csakhamar erőt vett magán s bár arca nagyon elhalványodott, látszólagos nyugalommal olvasta tovább a rémes cikket.

A lövöldöző betörő elmondta élettörténetét. Javíthatlan rossz fiú volt, ki már tizenhét éves korában hamis váltóra pénzt vett föl s megszökött hazulról. Emlékezik, hogy volt egy öcsese is, aki akkor két éves lehetett. Azóta barangol a világban. Sok ideig élt Romániában, Törökországban. Mindkét országból eltolonézolták. Legutóbb Moldvában élt. Magyarországon ékszerlopás miatt is körözik. Ide az éjjeli vonattal érkezett.

A főhadnagy elejtette a lapot. Ez a néhány pillanat, miután nem szokta meg a rázkódtatásokat, összetörte testében, lelkében. Végképp elesüggedvo, mozdulatlanul ült székén, olyan mozdulatlanul, mint akinek kezére, lábára bilincseket raktak. Lelkében a kétségbeesés háborgott.

— Rettenetes, rettenetes, — nyögte keservesen.

A hadnagy vigasztalta.

— Hátha valami csalás? Hiszen neked nincsen bátyád, legalább sohasem emlegetted?!

A főhadnagy annyira el volt keseredve, hogy ekkor már majdnem sirt:

— De hiszen nekem mindig azt mondták, bátyám régen meghalt.

A hadnagy leült az asztalhoz, az átellenes oldalra.

— Ej, nem kell elkeseredni. Mondd,

hogyan nem a te bátyád. Nem ismered. És ha valóban a te bátyád volna. Mi közöd hozzá? Hiszen sohase láttad! Nem ismered, tehát nem is szeretheted. Különös volna, ha elvállalnád. Férfikorodban egyszerre csak előbukkan valahonnan a pokolból egy ember s az kijelenti, hogy bátyád. De hát ha bátyád is, te arról nem tehetsz, egy szülőktől származtatok, de nem együtt nevelődtetek, nem egy fedél alatt, nem szívtál vele egy levegőt. Nincs köztetek semmi közös. Nem közös a nevelés, nem közös a lélek, csak a vér. A vér? Ej, de hiszen az semmi.

Míg a bajtárs beszélt, a főhadnagy kitörülte szeméből a könnyeket, fölállt és így szólt:

— Megyek..... fölkeresem a tömlőczenben.

A hadnagy összeacsapta a kezét és szinte felugrott.

— De gondold meg, te egy Knapp baronesse vőlegénye, a testőrségi parancsnok ő nagy méltósága leányának a vőlegénye...?

De a főhadnagy nem hallgatott a bajtársi szóra. Kardot kötött, fejébe vágta fővegét és szaladt a rendőrséghez. A hadnagy nyomon követte.

A rendőrkapitány részvétellel szorongotta a főhadnagy kezét. Azonnal hivatta a foglart s ő maga ajánlkozott kalauznak.

volt az egyetlen, a ki nem vette tudomásul a miniszterelnök válaszát.

Hétfőn lesz a legközelebbi ülés. Az egyetlen tárgy: a képviselők elhelyezéséről szóló háznapyi jelentés.

Szathmáry György.

1845—1898.

A magyarság, a nemzeti közművelődés, a népoktatás ügyének és a hazai zszurnalisztikának gyásza van. Egyik kiváló képviselője és lankadatlan buzgalmu mánkatársa, Szathmáry György miniszteri tanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban a népoktatás ügyek osztályának vezetője hosszúságú szenvedés után, életének java munka bíró korában elhunyt.

Mint fővárosi hírlapíró kezdte meg pályáját a Hon-nál és csakhamar képviselő lett és aztán ebben a kettős hivatásban egyaránt kivette részét a hazai közművelődés ügyének előmozdítása körül. A hunyadmegyei magyarság érdekében írta első cikkelyeit és ettől fogva irodalmi dolgozatainak nagy része a közvilágosodás, az általános közművelődés főként a magyarosítás terjesztésére irányul. Ugyancsak a nemzeti érdekek iránti meleg érdeklődése a közgazdasági ügyek tanulmányozására vitte és az amerikai gabonaversenyéről írt munkájával a magyar népfentartó mezőgazdasági foglalkozásnak akart megbecsülhetetlen szolgálatot tenni. A képviselőházban a közoktatásügyi bizottság előadója levén, európai műveltségben és széles látókörben mozgó tudását egyaránt érvényesítette. Számos népoktatási intézkedés egyenesen Szathmáry György indítványára és kezdeményezésére történt.

Miután úgy a publicisztikai, mint a képviselői működése révén egyaránt kiűnt és a népoktatási ügyek tekintetében szaktekintély lett, Csáky Albin gróf val-

lás és közoktatásügyi miniszter meghívására Szathmáry György elvállalta a népoktatási ügyek főnökségét és vezetését ebben a minisztériumban. Ennek a nemes hivatásnak élt csendes, zajtalan, de annál sikeresebb munkáikodásai közt, míg csak hosszúságú és súlyos betegsége ebben meg nem gátolta. De hivataloskodása alatt büny maradt a zszurnalisztikához, mint épen a Magyar Ujság tanügyi és népoktatásügyi rovatának kitűnő munkása, időnként jeles cikkelyeivel és érdekes közleményeivel lépett a nagy közönség elé.

Presbiteri választás Hajdu-Böszörményben.

— Saját tudósítónktól. —

E hó 12-én folyt le nagy izgalmak közt az ev. ref. egyház főgondnoka, 18 presbiter és 36 egyház-községi képviselőjének megválasztása. Reggel 8 órától d. u. 4 óráig tolongott két szavazatszedő küldöttség előtt az érdeklődők nagytömege. Útközetett tartott a szabadelvű (haladó) és a függ. 48-as (maradó) párt.

Dolgozott a függetlenségi 48-as pártkör válogatlan eszközökkel s az eredmény, d. u. 4 órakor, midőn több mint 300 fehér szavazó jegyű szabadelvű leszávatatását akadályozta meg az ellenpárt. Az eredmény a következőkben összegezhető:

Főgondnok: Ifj. Sívágó Gábor 1034 szavazat. Presbiterek: Id. Uzonyi Péter 1038, Drén János 1026, Uzonyi György 1034, Rab Gábor 1036, Borsó Bálint 1029, Kálmán Lajos 1039, Király Miklós 1045, Lenti Mihály 1017, O. Kiss András 1014, Gaál Ferencz 1024, Sz. Kuthi Mihály 1074, Szabó M. Sándor 1019, Kapusi Sándor 1024, Győrössi Imre 1118, Cs. Varga János 1017, D. Kiss Gábor 1045. Kelemen Gábor 1009. Kövér Sándor 996 szavazatot, ezzel szemben a szabadelvűek beadhattak 4 óráig.

Főgondnok: Paksy Károlyra 774 szavazatot. Presbiterek: Id. Fazekas Gábor 793, dr. Gaecó Kálmán 792, G. Szabó Gábor 787, U. Szabó Mihály 780, Löki Sándor 783, U. Szabó Sándor 786, U. Szabó János 780, Kiss András 773, id. Sívágó Mihály, 777, O. Szabó Demeter 771, ifj. Kövér Pál 781, S. Varga István

Négyen aztán lementek a földalatti tömlőcbe. Mikor a foglár kinyitotta az ajtót, a rendőrkapitány udvariasan intett a főhadnagynak:

— Tessék!

A főhadnagy belépett a tömlőcbe. Dohos, sötétes kamarába. Enyhületesen süttött be az őszi napsugár a kerek ablak vasrostélyán. Eppen odavilágított a vazokra, ahol félkönyökre dőlve, összezsugorodva feküdt egy emberi alak. Lábain lánéz volt, a balkarja, mely a mellén nyugodott, nyilván a sérülések miatt fehér gyolcesal volt bekötözve. Egy rongyos, vérfoltos, sárga ruhadarab hevert a lábánál. Az őszi felöltője.

A hadnagy mikor a küszöböt átlépte, majd lerogyott, annyira forrt benne a méltatlankodás, hogy majd szétvetette a boldogsága kellő közepében rá rohanó bánat. De mikor megpillantotta a vasrostélyos ablakon átszűrődő őszi verőfény gyér vilóosságában is az ismerős arcvonásokat félelme, irtózata eloszlott s valami sajátságos melegségnek a hője áradozott szét a szívében és egy fény villant meg a szemében. Az örök szeretet kiolthatatlan fénye. Nézte, elmerülve nézte azt az arezót, amely mása az ő arezának. S a hadnagy meg mer rá esküdni, hogy a főhadnagy nemhogy nem haragudott,

hanem még örülni látszott, mikor feltalálta testvérét

A gazember, ki ekkoráig az elszánt emberek közönyösségével meredett maga elé, amint észrevette a főhadnagyot, a hasonlatos alak és arcz láttára fájós karja megrezdült és leesett a melléről. Érezte, hogy ez az öcsese.

— Te vagy az, Tivi! Bizony Isten nem tudtam, hogy itt vagy... no bizony Isten...

A másik karját kihuzta feje alól és odanyújtotta az öcsésének, aki hévvel megszoritotta s anélkül, hogy elengedte volna, lehajolt hozzá, megcsókolta a testvérbátyja eserepedzett ajkát és egy forró könyecsepp, amely a szívéből buzogott föl, ráhullott a testvér nedves arczára.

— Nagyon fáj, hogy te tudod és látod, mivé lettem... De örülök, hogy te ilyen ur vagy... Az Isten áldjon meg. Nem akartam, igazán nem akartam abba a városba jönni, amelyikben te vagy. De örülök, nagyon örülök, hogy te ur vagy és ilyen nagy ur; hallom, egy báró leányát veszed el feleségül és nem tapodsz el engem...

Nyöszörögve beszélt; a hangja, de a teste is reszketett olyan erősen, mintha csak didergett volna.

771, Fehér Imre 770, Bácsi Péter 771, Lévai Imre tanító 776, S. Varga Mihály 761, Kis P. János 757, Gorzás Márton 734. Összesen beadható volt 1811 szavazat. Háromszázan felül levő szavazati joggal bíró egyháztagnokat pedig hazaküldtek azzal a rideg szóval: elmúlt a záróra. — Elmélkedhetnek otthon a felett: jól és helyesen járt-e el az egyháztanács akkor, midőn csaknem 4000 szavazó egyházi tagot egy szűk teremben — bárha két asztalnál is — 8 óra alatt kényszerít le-szavazni? Helyes és czélszerű-e választás alá került egyéneket bizni meg választási elnökséggel és bizalmi ellenőrző közeg-kül?!

Az elutasított szavazni nem tudók felebbezéssel élnek, így még lehet, újra értesíthetem Tek. Szerkesztő urat a fenti ügy lejolyásáról. — A rendetlenség miatt különben az első szavazatszedő küldöttség egyik elnöke, Dobó Sándor tanító és Lévai Márton tanító mint jegyzője, még a be-zárás után rögtön lemondottak, sőt 13-án az összeszámlálást sem teljesítették.

Gárdos a törvénytörés előtt.

Budapest, január 14.

A mai napra nem kevesebb, mint negyvenegy tanut idéztek meg. Valamennyien a védelem tanui, azonban Friedmann Bernát dr. védő már tegnap kijelentette, hogy husz tanunak a kihallgatásától eláll s így összesen még huszonegy tanut kell kihallgatni. Ezek között volt a vádlott apja, egy fehérhaju, magas szál öreg ember és anyja egy tőporódott, beteges külsejű öreg asszony. Mindketten védelmezték a fiukat és tisztázták azt, miért akarták magukhoz venni az öreg Fedoresáknét, a mely dolgról a magán-vádló azt állította, hogy azzal elakarták hallgattatni. Az öreg Gárdosné és néhány más tanu bizonyosságot tett arról is, hogy az áldozat előttük is emlegette öngyilkossági szándékát. Kovács Pál ügyvéd pedig arról tanuskodott, hogy Gárdos értekezett is már vele az anyós ellen való följelentés dolgában. Ellenben Jonák Károlyné eziteratanárnő, a kinek Gárdos nagy desperátus nyilatkozatot tett, terhelően vallott.

A törvénytörés ezután rátért a szakértők véleményének föloivasására. Felletár országos vegyész valóságos akadémiai értekezés kapcsán mondotta el vizsgálata eredményét, mely az, hogy talált morfiomot a holttestben, de csak nyomoknak mondható csekély mennyiségben és így annak megítélését, hogy mérgezés forog-e fönn, az orvosszakértőknek hagyja. Ezzel elmondja számukra részletesen a morfiommérgezés külső tüneteit, amelyek valóban nagyon hasonlítanak a Gárdosné halálának tüneteihez. A törvénytörési orvosok véleménye összevont Gárdosra nézve. Ez nem véleményt, hanem ítéletet mond és pedig a vizsgálatban szereplő tanuk vallomása alapján. Egyszerűen kimondja, hogy Gárdosné nem lehetett öngyilkossá, hanem megmérgezték és a mérgező nem lehetett Ritter Róza, a ki a szülés napján szintén adott be esőppeket a betegnek, hanem más. A vélemény nem emlit nevet, hanem egészen világosan rámutat Gárdosra. Az orvosszakértők későbbi kihallgatásán igazított szcéna is támadt Friedmann védő és Ajtai dr. törvénytörési szakértő közt, a

mennyiben az utóbbi egyszerűen megtagadta a feleletet.

Ma még a mult napoknál is nagyobb közönség volt jelen a tárgyaláson.

Esküdtszéki tárgyalás.

— Igmándy Miklós sajtópere. —

Debreczen, január 15.

(L.) A debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa ez évben ma ült először egybe ítélni s sajtóperrel kezdődött a működése.

A magyar igazságszolgáltatásban első ízben történik, hogy magyar embert az oláhok ellen nemzetiségi izgatás miatt állítanak a vádlottak padjára.

Igmándy Miklós p.-ladányi járásbíró-sági irnok volt a vádlott, ki a „Debreczen“-ben az oláhokról verset írt, melyben erős, izgatott hangon kel ki az oláhok ellen s minden versszakot ezzel végez:

— *Agra velük!*

A királyi ügyészség vádat emelt Igmándy ellen s ez ügyben tartották ma meg a tárgyalást.

Higgadt, komoly s megfontolt beszédet modott a védelem ment minden személyeskedéstől.

A vád képviselője dr. Nagy László azonban mikor a sajtóról van szó, mindig erős támadásokkal illeti a sajtót s annak munkásait. A multkoriban is heves támadást intézett s jelen alkalommal is a tárgy lényegétől eltekintve a sajtónak s munkásainak rontott.

Nem tudjuk mi baja lehet a kir. alügyész urnak a sajtóval, de éppen ő volt a ki mai vádbeszédében hangsúlyozta, hogy egyes emberek büneért nem szabad azt az egész társadalmi osztályt elítélni, melyhez a bűnös esetleg a vádlott tartozott.

Legyen tehát az alügyész ur konzekvens, s egy újságíró hibájáért, de ítélje az újságírói kart s az ország sajtóját.

Tévedni emberi dolog s ennek mi a sajtó emberei az idegizgató, fárasztó munkában könnyebben kilehetünk téve mint mások, de azért, ha valami hír nem éppen a valóságnak megfelelően van megírva, azért az újságírók azt nem tudatlanságból teszik, mint a hogy azt az alügyész ur állította.

Felesleges tehát aprólékos kis hibáért egy egész társadalmi osztályt elítélni s olyan méltatlan szavakkal illetni.

Az egész tárgyalás nyugodt higgadt vezetése s lefolyása Igyártó elnök tapintatosságát s nagy jártaságát igazolja.

A tárgyalás lefolyásáról az alábbiakban számolunk be.

A bíróság a következőkép alakult meg.

Elnök: Igyártó Sándor, bírák: dr. Vass Antal és Hoffmann József; a vádat dr. Nagy László alügyész képviselte, a védői tiszt dr. Bakonyi Samu kezében volt. Jegyző Bernáth Kálmán. Esküdtek: Szikszay Lajos, Fráter Gyula, dr. Nagy Kálmán, Donogán István, Muraközy László, Budaházy Ódon, Elek Lajos, Vecsey Zoltán, dr. Horváth Károly, Simonffy István, Löfkovites Márton, Rochlitz Artkur, póttagok Veszprémy Kálmán és Orosz Sándor.

Elnök elmondja a tényállást, nevezetesen, hogy Simonffy Béla kir. ügyész szeptember 21-én feljelentést tett Igmándy Miklós püspök-ladányi járásbíró-sági irnok ellen, ki a „Debreczen“ 1897. 24-iki számában „Agra velük!“ czim alatt verset írt, mely nemzetiség elleni gyűlöletre való izgatást tartalmaz.

Ezután jegyző felolvassa a vádlevelet.

Elnök kérdésére vádlott kijelenti, hogy előzetesen a vádhatározatra nincs semmi megjegyzése.

Az inkriminált közleményt felolvassák.

Elnök: Ön a szerzője e közleménynek?

Vádlott: Igen!

Elnök: Elvállalja érte a törvény előtti felelősséget?

Vádlott: El kell vállalnom.

Elnök: Mi indotta önt arra, hogy est a verset megírja, s közzé tétesse?

Vádlott: Éppen akkor akartak az oláhok memorandumot átnyújtani a Felségének s ennek behatása alatt, ingerült állapotban írtam meg a közleményt.

Elnök: Megbánta a közlemény közzétételét?

Vádlott: *Megbánni nem bántam meg de a hangot sajnálom, mert az nem én hoztam méltó, de hozzájuk nagyon is méltó.* Ezzel a bizonyítási eljárás befejezést nyert s dr. Nagy László a vád képviselője tartotta meg vádbeszédét.

Előre is hangsúlyozza, hogy a már reprodukált közlemény a btkv. 172 §. 2. pontjában ütköző nemzetiség elleni gyűlöletre való izgatást magában foglalja. Fejetegeti ezután a 172. szakasz tartalmát, majd magyarázza a nemzet és a nemzetiség közötti fogalmat.

Bonzék alá veszi az inkriminált közleményt s azon posszusait, melyben az izgatásokat befoglalva látja.

Annak beigazolására, hogy tényleg van a közleményben gyűlöletre való izgatás néhány erős, szenvedélyes kitélt olvas fel.

A büntetőjogi szempontból mintaszép esetnek tartja, hogy kötött beszédben találják fel a nemzetiség elleni gyűlöletre való izgatást. Majd a felelőség kérdésével foglalkozik, jelen esetben Igmándy Miklós a felelős.

Foglalkozik azzal az okkal, melyet a vádlott felhozott, hogy mi vezette a közlemény megírására. Foglalkozik a napilapok tudósításaival s azt mondja: a tudósító nem bír szakképzettséggel, azért hibásak s elferdítettek tudósításai.

Ezt azért hozza fel, mert a lapokban volt az, hogy az oláhok Brüsszeli kiállításán akarnak memorandumot átnyújtani. Erről az oláh nép nem tudott, csak néhány feltűnni vágyó ember óhajtotta azt, a lapok tuloztak s ezért nem szabad az egész oláh népet vadesordának nevezni.

Kéri a vádlottat bűnösnek kimondani. Ezután Bakonyi Samu védő terjesztette elé vádbeszédét.

Bakonyi Samu dr. a vád alapját gyöngének tartja s épen ezért foglalkozik ritkán előforduló esettel, a hangulattal s ezzel akarta a vád alapját megerősíteni. Az inkriminált közlemény nem foglalja magában a 162. §-ban foglalt vádat. Jogilag fejetegeti s kimutatja, hogy az az elkövetési mód, mely a 172 §-ban foglaltatik, jelen esethen nem áll fenn. Kuriai döntvényekkel is igazolja, hogy a Curia ugy itélt el hasonló esetben egy vádlottat, hogy az indokolásban határozottan megmondja, hogy a vádlott „határozott s egyenes felhívására“ tették közé ez pedig jelen esetben nem áll fenn.

Majd az inkriminált közlemény fejetegetésére és magyarázatára tér át.

Az egész tartalom nem foglal izgatást, az inkább felháborodást tartalmaz, igaz, hogy erősebb kifejezésekkel.

Kimutatja helyes fejtenetésekkel, hogy a közlemény nem foglal magában izgatást s védenének a fizikuma sem olyan, ki arra képes lenne.

Az említett szakasz a magyar nemzet védelmére alkotott s most épen egy magyar ember áll a vádlottak padján, ki kikél azon hálátlan fiuk, az oláhok ellen, kik a magyar nemzetet az anyát folyton támadják.

Szónoki hévvel erőteljesen s igazságosao ösmerteti azokat a dolgokat, mit az oláhok nálunk elkövetnek s méltó a

felháborodás a magyar nemzetben s az ő védenését nem lehet, nem szabad elítélni mert az hazaszeretetésében érzelmeinek adott kifejezést azok ellen, kik minket folyton rágalmaznak s bántalmaznak.

Mit szólnak majd ahhoz az oláhok, ha megtudják, hogy a debreczeni esküdtszék vádlottat elítélte.

Hangeztatni fogják, hogy ime a debreczeni esküdtszék elítélte egy magyart s mégis igaz, hogy azok a magyarok olyan féktelenek, vadak, mint a milyennek mi állítjuk. Ezt az esetet tartja szépnek a vádható ág képviselője, a magyar igazságszolgáltatásnak ehelyen képviselője, ő azonban a magyar igazságszolgáltatás nevében nem kér ilyen szép esetet.

Párhuzamot von Petőfi forradalmi költeményei és Igmándy versei között. Az ügyész által felhozott s sérelmesnek talált kifejezéseket veszi bonczkés alá s helyes érveléssel következteti s kimutatja, hogy azok nem foglalnak magukban izgatást.

Hiszi s tudja, hogy az ügy arra nézve, ki a magyar nemzet védelméért kelt ki, jól fog végződni s az esküdtek lelkiismeretük meg lesz nyugtatva, ha kimondja a vétkest. Ezt kéri s várja is az esküdtektől.

A retorikai szépségű, költő fordulatokban s jogi érvekben gazdag, másfél óráig tartó vádbeszéd után a vádhatóság képviselője dr. Nagy László szólott újból.

Tagadásba veszi, hogy jogi alap nincs az ő beszédében. Fejetegeti a szakaszt s beigazolja látja az egyenes felhívást s az említett §-ba ütköző vétséget. Reflektál még a védőnek több kijelentésére.

A védő duplikája után elnök összegezi a tárgyalás lényegét. s felteszi az esküdtekhez a kérdést.

1. A versben foglaltatik-e nemzetiség elleni gyűlöletre való izgatás?
2. Vádlott-e a szerzője a közleménynek?
3. Vétkes-e a román nemzetiség elleni izgatásban?
Az esküdtek verdiktje a következő volt:

Az első kérdésre: 5 igen, 7 nem.

A második kérdésre: 12 igen.

A harmadik kérdésre: 1 igen, 11 nem.

Ezután Igyártó Sándor elnök kihirdeti az ítéletet, mely szerint Igmándy Miklós vádlottat az ellene emelt vád alól teljesen felmenti.

A tárgyalás 1 és fél óraker ért véget.

NAPIHIREK.

— **A r. k. főgymnasium ügye.** Wlassics Gyula közoktatásügyi m. kir. miniszter ma a következő táviratot küldte Debreczen sz. kir. város közönségéhez.

Debreczen sz. kir. város közönségének 1896. évi május hó 26. és 27. napján hozott azon határozatát, mely szerint az ottani rk. algymnasium főgymnasiummá fejlesztéséhez szükséges költségeknek 100.000 frtig terjedő részét épületanyagban és állítólag készpénzben elvállalni hajlandóuak nyilatkozik, elvileg örvendetes tudomásul veszem s a város közönségének ezen nemes áldozatkészségeért elismerő köszönetemet nyilvánítom.

Az ezen határozathoz kötött feltételekre vonatkozólag azonban a következőket kell megjegyeznem:

1. Kérem kell a város közönségét, hogy a szóban forgó 60.000 frt készpénzt ne 10 év tartamára elosztva, hanem lehetőleg két év alatt bocssássa az intézetnek rendelkezésére mert különben a gymnasium kifejlesztése mely felette sürgősnek látszik a közel jövőben fedezeti hiány miatt alig lesz végrehajtható.

2. Részemről elvi szempontból nem fogadhatom el azon feltételt, hogy Deb-

reczen városa tanügyi tekintetben a főgymnasiumra befolyást gyakoroljon, és pedig azon okból nem, mert az ország összes katolikus jellegű középiskolái az 1883. évi XXX. t. cz. szelleméből s a tényleges állapotból kifolyólag a vallás és közoktatásügyi miniszternek, illetőleg törvényes közegének a tankerületi főigazgatójának hatósága, felügyelete és vezetése alatt állanak. Az ellen, hogy a város az ő hozzájárulása arányában a leendő főgymnasium gazdasági vezetésébe befolyjon, nincsen észrevétel, de a befolyás közelebb meghatározását ki kell kötnöm.

3. Közelebből kívánom meghatározatna azt is, hogy amennyiben idők folyamán világi tanárok alkalmazása válnék szükségessé, mily mértékben és mily módokat mellett óhajtja a város a tanárok választására vonatkozólag támasztott jogát biztosítani. Meg kell jegyezni, hogy nem tartom czélszerűnek az intézet kifejlesztésének ügyét valamikor a messze jövőben talán bekövetkezhető, de előzetesen nem mérlegelhető s a viszonyok különböző alakulásától függő eshetőségektől feltételezetten megállapítani, tekintettel arra, hogy a kegyes tanítórend a debreczeni főgymnasiumról bizonyára minden időben legelső rendű középiskolai közzé fogja számítani s még az esetben is saját kebelbeli tanáraival ellátni, ha esetleg képzett tanárainak megfogyatkozása miatt kisebb fontosságú intézetét nem volna képes kartaigjaira bizni.

Végül a határos szerződés felől nyilatkozik a miniszter.

Hétfői lapunkban bővebben kommentáljuk ezen leiratot.

— **Gönczy egyesület közgyűlése.** Ma délután tartatott meg a városház nagytermében a tagok élénk részvételével, Kovács Lajos elnök üdvözölte a tanfelügyelőt és megjelent tagokat és gyönyörű beszédben jelezte az egyesület czélját, és a tagokat a még elérhetlen czélok felé való küzdelemre és kitartásra buzdítván, lelkes eljenzésektől megszakítva beszélt a nevelve tanítás nagy eszméjéről és a tanítói nyugdíj új kérdéséről. Csánky kir. tanfelügyelő tetszéssel fogadott beszédében biztosította az egyesületet buzgó közreműködéséről és támogatásáról. A titkárl jelentés alapján a filléres füzetek előállítás költségeire állam segélykérését határozza. A tanszer-muzeum, Otthon, és filléresfüzetek ügyei végzésével a választmányt bizza meg a közgyűlés, Sinka Sándor és Kuthy Zsigmond felolvasásait nagy figyelemmel és tetszéssel halgatták meg a tagok. A számadások tudomásul vétele után a pénztárnoknak és pénztárvizsgáló bizottságnak köszönetet szavazott, és egyntal kimondotta a közgyűlés, hogy a tanfelügyelet újjászervezéséről szóló javaslatot a jövő közgyűlésben fogják tárgyalni.

— **A főreáliskola épületének átadása.** A debreczeni főreáliskola palotája mindekkorig nincs véglegesen átadva a közoktatásügyi miniszternek, noha már három év óta ragyog a homlokzatán az aranyos fölírás:

ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA.

A közoktatásügyi miniszter közelebb intézkedett a végleges átadás iránt, megbízván a maga részéről ezzel Géresi Kálmán tankerületi főigazgatót, Fazekas Sándor főreáliskolai igazgatót és Baumgarten Sándor mérnököt. Géresi Kálmán pedig a felhatalmazás következtében tegnap felkérte a városi tanácsot, hogy a saját képviselőit e küldöttségbe szintén nevezze meg.

— **A debreczeni állami főreáliskola ifj. segítő egyesületnek** Zichermann Jakab ur sámsoni birtokos 18 koronát adományozott. Glück

Venczel ur helybéli lakos 3 éven át 20—20 korona összesen 60 korona, továbbá a főreáliskola igazgatója 50 korona adományával a segítő-egyesület alapító tagjai közé léptek. Fogadják jöltevőink a segélyt nyerő tanulók nevében is halás köszönetünket. Az elnökség.

— **Petőfi dalkör** ma délután 5 órakor a városháza kis tanácstermében választmányi ülést tart, amelynek tárgyát a márczius 15-ének megünneplése feletti tanácskozás és egyéb folyó ügyek képezik.

— **Bagaméri zendülés.** Bagaméron ott már véressé fajult a zendülés, amelyre okot állítólag az adó végrehajtások körül való szigorú eljárás szolgáltatott, persze az a jegyző kinek a községében év végén semmi adó hátralék nincs jutalomban részesül, ezen jutalom nyújtást azonban oly esztendőben amely inségesnek lenne mondható, fel kellene függeszteni. Ezen szigor lehet magyarázata annak, hogy a szocialisták mozgalom nem a vagyonos osztály, hanem a községi előjáróság ellen irányult és a hatóság elleni erőszak és zendülés csak fokozódott amikor a csendőröket tettelegesen bántalmazó Balog Imrét egyik csendőr leszurta, ekkor a nép ostromolni kezdte a községházat és esakis a csendőröknek halált megvető fellépésének köszönhető, hogy Szárthory Endre községi jegyző élve elmenekülhetett. Mig a községházánál, miután a csendőrök is kénytelenek voltak állásukat elhagyni, a feldühödött nép mindent összerombolt, azalatt megkonduktak a vészharangok, jelezvén, hogy a zendülők már a házakat kezdik gyujtogatni, hogy a községet fel nem perzselték, ez Takács Sándor bíró tapintatos, derék fellépésének köszönhető. Dobozy Kálmán főszolgabíró sürgős intézkedésére Debreczenből egy század katonaság és Dr. Pergessy Mihály kir. ügyész, Ember Géza vizsgáló bíró megjelentek Bagaméron és erélyeseu folyik a vizsgálat minden irányban. Szocialista mozgalmak észlelhetők Hadházon, Pércsen, Csegén, Balmazújváron, Nádudvaron és Szovátton is, valóban aggasztó előjelek a mezei munka mognyulására.

— **Halálozás.** P. Trásy György városi bizottsági tag f. hó 15-én d. e. 6 órakor elhunyt, temetése 16-án d. u. 2 órakor lesz a Szent-Anna-utczai 2525. sz. háztól. Gyermekei és unokái gyászolják a 79 éves derék polgár halálát.

x **A farsang** beálltával felhívjuk a hölgyvilág b. figyelmét, hogy a legdivatosabb párisi legyözők, a legremekőbb gyémánt- és keleti gyöngy utánzatok jutányosan, nagy választékban vásárolhatók Orlai Sándor elsőrangú párisi „Palais Royal” áruházában (Budapest, IV. Koronaherczeg-utca 8.), hol nászajándékokban, mint valódi arany- és ezüst ékszerekben, chinai ezüst árukban óriási a raktár. Kívánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve küldenek.

S z i n h á z.

* **Az ember tragédiája.** Madách Imre világhírű műve telházat vonzott a színházba, a mi természetes is, mert évek óta nem adták városunkba s Komjáthy teljesén új diszletekkel állította ki. Különösen a karzat volt zsufolva, úgyhogy örökös veszekedés, esetepaté volt a karzat közönsége között. Mindenegyes képpel nagyhatást érték el színészeink, különösen a párisi forradalmi kép hozta extazisba a közönséget. Komjáthy (Ádám), Komjáthy (Eva) és Vidor (Lucifer) a három főszereplő dícséretre méltó igyekezettel s sikeresen oldották meg nehéz feladatukat. A többi szereplők is jó játékot produkáltak. Az új diszletek meglepő szépek s a rendezés valóban elősmerést érdemel.

* **Pálmay Ilka dalestélye** műsorát az alábbiakban közöljük, amelyre csak az a megjegyzésünk, hogy még Prágában is egy katona zenekar is megtesz annyit, hogy programja végére oda bigyeszt egy két magyar népdalt, ebből a műsorból nem a lángoló hazaszeretetet hanem azt olvassuk ki, hogy a külföld egy magyarja honfitársai zsebet megakarja könyebbíteni gyenge tizezer forinttal, amelyre teüintve a nagy inséget itthon is nagy szükség lenne e műsor a következő:

I. rész.

1. Meyer-Helmund „Soha se hittem volna el”.
2. Godard „Chanson de Florian” (francia).
3. Bohn „In one Year” (angol).
4. Henrion „Adieu Grenade” (francia).
5. Monk „Little bit of string” (angol).
6. Mozart-Zeeb. „Don Juan ábránd,” előadja Leeb tanár zongoraművész.

II. rész.

1. Bohm „Comme la mut” (francia).
2. Greg „Parais a ta fenetre” (francia).
3. Bamberg „Lowe te thief” (angol).
4. Magyar népdalok.

Táviratok.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától. —

Fiume kormányzója.

Budapest, jan. 14. Szapáry László gróf fiumei és magyar-horváth tengerparti kir. kormányzó ma foglalta el állását. A reggeli vonattal érkezett Budapestről. A vonatnál Gaál Tibor dr. min. tanácsos, Wickenburg István gróf min. titkár és Milcenich Péter lovag városhatósági igazgató fogadták és üdvözölték. A kormányzó egész esendben kívánván hivatalát elfoglalni, az installáció minden különös szertartás nélkül történik. A vonattól egyenesen az új kormányzói palotába hajtatott, a hol Gaál Tibor dr. min. tanácsos és Wickenburg István gróf min. titkár fogadták. Es a nagy számú küldöttség tisztelgéseit fogadta.

A szállíthatatlan dohány.

Budapest, jan. 15. Szabolcsmegyében a szocialisták drága pénzért sem akarnak a földbirtokosokhoz fuvarba állani, a földesurak ezért a dohányukat drága pénzért sem tudják a beváltó hivatalba szállítani. a birtokosok most elhatározták, hogy a fuvarozásban egymást segítik.

A beteg főudvarmester.

Budapest, jan. 15. Szapáry Géza gróf állapotában változás nem állott be. Mindazonáltal közvetlen veszélytől nem tartanak.

Krajczár a siralomházban.

Nem arról a betyár oláh cigányról van szó a ki pár év előtt Krajczár-Csibók néven rettegett Vasvármegye közbiztonságát, és a kinek különösen a vásárra járó csizmadiákra volt nagy pikje. De a csendőrök nyakon csipték az öreg moret és most ott van bekoptázva ő is Illaván.

Arról a szegény rézpénzről akarok beszélni, amelyet egy pénzügyminiszteri rendelet siralomházba helyezett és jövő év végén belekerül abba a nagy üstbe amelyben úgy fog rogyogni a sok krajczár, mint a mi fazekunkban a lenese, hogy azután filléreket verjenek belőlük.

Sikerült bejutnunk az államkincstár siralom házába ahol már elvannak helyezve a becsipett krajczárok, kihallgattuk a beszélgetésüket, igazán megható a soruk szegényeknek.

Hm! úgy van az ha az ember ér valamit akkor mindjárt megbeesülik, — mondá egy vén krajczár.

Nem sokat érünk mi bátyám! — szót egy még csillogó — láthatja, hogy mennyien vagyunk itt már, és mégsem esik ki a világ feneké.

Fogd be a szádat esém értessz is te ahhoz, már csak több a kelner, a cigány, meg a koldus az országban mint a milliomos és azoknak a becsüléséből vagyunk mi még az élők között, néz itt körül látsz-e csak egy egyetlen félkrajczárrost is? ugy-e nem! azoknak nem kellett megérniük azt a napot amelyet mi megérünk, a mikor megkoronázzák az emberek a hálátlanságukat azzal, hogy bele löknek az izzó kazánba, a félkrajczárosok eltűntek csecsemő korukban, bele dobta a Dunába, kutakba, olesón eladta rézművesnek a kelner, a cigány meg a koldus míg mi hányszor lettünk felemelve a legmagassabbak zsebébe, és kilökve a rablók, gyilkosok uton állók közé.

No a fene megesz az a gutya pech, mondja a két fejű sasos, én is majd nem lettem fél krajczár, most már semmi, se nem lennem, vagy lennem ed zsuzsu az exelenctől a feleségnek a nakadon.

Bizugy! német sógor téged is kitolonoznak végre valahára a kétágu nyakkaddal, abba a csehpiás hazádba, eleget keringtél te is itt Magyarországon, pedig emlékszel e még rá, mikor ketten egy ember életét mentettük meg, mert ha az a szegény tót nem talál meg bennünket két rongyba takarba, az oláh cigányok elhagyott tanyáján és nem vesz rajtunk kenyeret, amint a faluba beért éhen halt volna meg a nyomorult.

Tudod bajtás, én akkor nagyon haragudt arra a pütös cigány, még akkora soha se nem lestem, mint mikor a hintóról az az ur ledobta minket annak a nincs ruhát van cigány gyereknek.

Ha, ha, ha!...nevet egy magyar krajczár, én nem tudom hát nem gondolkoznak ezek a jó urak, hogy a mi halálunkkal egy szép nótát is kiirtanak, hisz nem lehet azt sem dalolni, hogy:

Fizetésem tíz forint husz krajczár
Meg él abból egy bojtár.

már mi lesz ebből, ha azt danolják hogy:

Fizetésem husz korona negyven fillér
Egy bojtár ebből meg él.

Ha, ha, ha! nevetnek az összes krajczárok, csak a két fejű sasosok zúgólnak, hogy, hogy szolgálták ők ezt pegyár magyar és most per supp kell haza menniök.

De jó kedvetek van, — szólal meg végre egy középkori krajczár, én nekem nagyon sok szomorúság jutott ki világ életemben, hej pedig amint megszülettem, de fényes helyen láttam meg a napvilágot.

Hol? mondja el bácsi?

Nagy szomorúság arra még vissza is emlékezni, de ha kívánjátok elmondom. Mondja! csak mondja!

Hát gyerekek, én a mint megláttam a napvilágot éppen a pénzügyminiszter volt a verdében, és közibénk markolt és vagy harminczad magammal el vitt a fiának kriszkindli fájára, egy szép kis zacskóba raktak bennünket, és ott esüktünk a szép nagy karácsonfán, nagyon hamar észrevette a zacskót az urfi, és felkiáltott: Papa mi van ebben? Es szülőanyja lettem egy kegyelmes füllentésnek, mert a papa nagy komolyan azt felelte: Arany pénz kis fiam. Ez volt azután az eredendő bűnöm a melylyel járt életem tragédiája, a kis fiu csak minket hordozott, magával, egy párná mulva megunt, a dada értem és egy két társamért czukrot vett, ekkor a boltos adott oda a kis fiának, ez az Erzsébet téren játszadozott velem, ettől ellopott egy csirkefogó, így kerültem a snapsz putikba, innen kiváltott egy lakatos legény, és vitt mintának Újpestre a hamis pénzverdébe, itt lefoglalt a rendőrség, és mint bűnjel a kir. törvényszék-

hez kerültem, onnét sem jöhettem a közforgalomba szerencsétlenségemre, kieseréltek és szerencse krajczárnak ezüst karikába foglaltak, ott figyeltem egy urhölgy karpereczén a jou-jouk között, egy szerencse disznó volt a szomszédom, jó ideig hordott ő Nagysága míg végre az utczán leszakadtam, és megtalált egy szegény rongyos asszony a ki, kikalapált a karikából és azt össze lapította, annak árából és rajtam vett tejet éhező gyermekének, a tejes asszonytól visszaadásban egy szerelmes szakácsnőhöz kerültem, a ki gyufát vett rajtam és ezzel megmérgezte magát, a boltos vasárnap a templomba ment, s engem vitt el, hogy a templomi perselybe dobjon, ekkor este volt egy vig napon, mert ott forogtam a tiszteletes uréknál a kártya asztalon, hol mint vízi, hol mint blint, hol mint zucassa.

De nem soká tartott örömem mert reggel a káplány ur sílvoriumot hozatott rajtam, délben akeist fizettek velem és másnap már adóban bekerültem az adóhivatalba és most itt vagyok a siralom házba.

No az én életem sokkal nyugodtabb volt! Mondja a másik krajczár engem az első napokban véletlenül elsikkasztott egy pénztárnok, elásott és csak a mult héten kerültem elő mikor a börtönből kiszabadult cigarettát vett rajtam és mindjárt az adóhivatalba kerültem.

Hej akkor te rólad esinálták talán azt a nótát:

Volt egy pár krajczárom elástam
Kiszáradt a torkom kiástam,
Ugy jár aki mindig bort iszik,
Mig a temetőbe nem viszik.

Én csak annak örülök, — mondja egy hazafias érzelmű krajczár, — hogy úgy halok meg, mint Dugonics Titusz ezt a sok kétéfjűt is magammal rántom.

Kus! petyár! förmed rá egy szocialista krajczár.

A krajczárok a zár nyikorgását hallották, siri esend állott be.

Nézzé Kiss ur azért jöttünk ide, hogy válogassunk ki szép magyar és osztrák krajczárokat, amelyeket a nemzeti muzeumba fognak helyezni és a külföldi muzeumoknak is megküldeni.

Ami megis történt. A krajczárok miután az ajtók ismét bezárultak, elégedetlenül csuszáltak egymáson, míg az öreg krajczár ismét meg nem szólal.

Hát nem nyomorult egy élet ez a krajczár élet, mikor most már csakugyan nem ér egy krajczárt, és azok a hazárukok, amelyek a muzeumokba vándoroltak, századok multán megérnek majd egy koronát is, addig mi a nemzet vértanui feltámadunk mint fillérek hamvainkból és leszi ember aki meg is sirat ha elvesszünk.

Servus kétfejű sas akkor lássalak, mikor a hátam közepét.

Én csak azt mondom neket Gomám mogyor krojczár! hod ne verekedni a másik krojczárval, meg nem azt nizi hod ez reformirt, ez katolik ez sidó, mert ha csinálz itthon kravalt mogotok közt, akkor megint a nokodra ülök.

Nem is olyan rossz ez a német, mint az ember gondolná! mondja egy magyar krajczár, csak az a kár, hogy akkor ilyen jó barát, amikor már haldoklik, tudom ha fillér losz megint nem bánja ha vessekszünk.

Gyertek fiuk tartsunk hát össze még a halálban is és nagysegéssel csuszak össze a magyar krajczárok.

Tanuljunk tőlük!

J . . . ő.

Kiadó és laptulajdonos:
Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.
Felelős szerkesztő: Koncz Ákos.
Főmunkatárs: Ujlaki Antal.

A Tóby örökösök közös tulajdonát tevő következő ingatlanok, u. m.:

1. A debreczeni 2477. sz. tjkvben foglalt 1788. sorszámú ház utáni, mintegy 12 hold **ondó föld.**
2. Az ugyanazon számú tjkvben foglalt, mintegy 18 hold tanyaépületekkel ellátott **ujcsztásu föld.**
3. Az ugyanezen és a 3729. számú tjkvben foglalt s pajtával ellátott, mintegy 2000 négyezsgű területű **pestakerti szőlő.**
4. A h.-bőszörményi 13787. számú tjkvben foglalt, mintegy 78 hold tagosított réti föld, és
5. A h.-bőszörményi 41. sz. tjkvben foglalt pajta és pinzével ellátott **homckerti szőlő**

eladók.

Értekezhetni Debreczenben, az örökösök megbízottja: **Dr. Megyery Pál** ügyvéddel, Széchenyi-utca 1778. sz. alatt 1.81—0.3

Wannieck Frigyes és Társa
gépgyára, vas és rézöntődéje

Brünnben (Morvaország).

Ajánlja 1041 52—14

gőztégla és cementtelepek
tejes berendezését.

Állandó kiállítás téglagépekben

Képes árjegyzék ingyen.

Több mint 900 telep berendezve.

4 arany-, 18 ezüst-érem, 30 dísz- és elismerő-okmány.

Kwizda-féle
korneuburgi marha-táppor.

Állatorvosi diätikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére.

Több mint 43 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágyhiánynál, rossz emésztésnél valamint teheneknél a tej javítása s a tejelő képesség fokozása céljából.

Egy doboz 70 kr.,
fél dobozzal 35 kr.

Valódi csak a fenti védjeggyel; kapható minden gyógyszerertárban és gyógyfü-kereskedésben.

Főraktár:

Kwizda Ferencz J.
cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító kerületi gyógyszerészénél,

Korneuburg,
(Bécs mellett)

Igen alkalmas az utazásokon.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.

Egészségügyi hatóságtól megvizsgálva.
(Bizonyítvány kelt Bécsben 1897. júl. hó 3-án.)

Sauz's Kalodont

legjobb és legolcsóbb 1054—24—4

fogtisztító-szer.

A száj kiöblítése csupán fog- vagy szájvízzel nem elégséges a fogak tisztítására. Ehhez felette szükséges valamiféle fogtisztító szer használata.

Mindenütt kapható.

13035.
1897.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírre tétetik, hogy:

1. a Várad-utcai cigánysor végén a sertésvásártérre vezető ut jobb oldalán levő, eddig is faraktárnak használt 1200 □ öl terület 1898. október 1-től 1901 október 1-ig terjedő 3 évre,

2. a Csapó-utcai 630. sorszámu ház 1898. május 1-től 1901. május 1-ig terjedő 3 évre,

3. a nagyerdei vígadó (Dobos pavillon) és „Leveles” szin 1899. január 1-től 1900. december 31-ig terjedő 2 évre,

4. az eddig Löwi Bernát által birt, „Spitzer“-féle sátor 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

5. Epreskerti csapszék 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

6. a Hatvan-utcai vásártéren levő „Spitzer” sátor koresmai része 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

7. a baromvásártéren levő esárda 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

8. „Csiesogó” csapszék mézsárszékkel együtt 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre.

9. „Cserepes” csapszék 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

10. „Bégány” csapszék 1899. január 1-től 1901. december 31-ig terjedő 3 évre,

a számvevőségnél kitett s ott a hivatalos órák alatt megtekinthető árverési feltételek mellett **1898. évi márczius hó 23 ik napjának d. e. 9 órájaker** a városház kistermében tartandó nyilvános árverésen bérbe, illetve hasznbérbe kiadatni fognak.

Miről az árverelni szándékozók azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, az árverelő bizottság kezéhez bánatpénzül leteendő.

Debreczen, 1896. december 22-én.

A városi tanács.

Crème 1/2 doboz		Crème 1 doboz
Crème dohoz		Szappan (3 árb) 1 frt.
Crème dohoz		Puder dörzselő bőrrel együtt 1 frt.

A leghasználatosabb szer az arcz és bőr ápolására.
Weiss & Co. gyógyszerész Bessen és Bécs.

!Mindenféle köhögés!

ugymint a légzőszervek mindennemű hurutos betegségénél, nemkülönben a torok, tüdő, továbbá lélegzetnehézségek, keskenymellűség, asthma, elnyálkásodás, hökhurut, fojtóköh, rekedtség, csiklandozás a torokban — fejlődő tuberculosis a leggyorsabban és legbiztosabban távolíthatnak el a már évek óta legjobb birnévnek örvendő, orvosi előírás szerint készített és orvosok által ajánlott: Szt.-György teával, 1 csomag 50 kr. és a hozzá tartozó szent-György hurut-por 1 dohoz 50 kr. pontos orvosi használati utasítással együtt. Kevesebb mint két csomag nem küldetik szét.

Eredmény pár nappal a használat után észlelhető.

Csomagolás és szállító levélért 20 krral több fizetendő. A pénz előleges beküldése (postautalványon) megkívántatik. Megrendelések csak egyenesen a *szt.-György gyógyszerertárból Bécs V./2. Wimmer-gasse 33.*

Kérem a hirdetést kívánni és eltenni.

Műhely áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tudatni, hogy

lakatos műhelyemet

Darabos-utcai 987. számú háztól **Péterfia 965. szám alatt** levő házhoz

helyeztem át,

ahol a mai kornak megfelelő műhelyt építtettem és rendeztem be.

Ezuttal megköszönve a nagyérdemű közönség pártfogását, továbbra is becses figyelmébe ajánlva magamat vagyok

tisztelettel

PIROS BÉLA.

100,000

vas- és esertégla eladó.

Megtekinthető Nagymester-utca 1331. sz. a. Értekezhetni felőle Retek-utca 1255.

KLYTHIA- a bőr ápolására

RIZSPOR

az arcszín finomítására és szépítésére

Legelegánsabb toilette-, bál és salonpor, fehér, rózsaszín vagy sárga. Vegyszéleg megvizsgálva és jónak találva

Dr. POHL J. J. cs. kir. tanár által Bécsben.

Eliismerő nyilatkozatok a legjobb körökből vannak minden dobozhoz csatolva

Taussig Gottlieb

cs. és kir. udvari toilette-szappanok és illatszerek gyára Bécs

Főraktár: Bécs, I., Wollzeile Nr. 3.

Kapható Debreczenben a legtöbb illatszere- és gyógyszertár-üzletekben és gyógyszerertárakban. 1109 36-34

1 dohoz ára 1 frt 20 kr. Szétküldés utánvétel-lel vagy az összeg előleges beküldése mellett.

Csokoládé, cacao, bonbonok,

legjobb és legtisztább minőségben

FIUMEI

Cacao és Csokoládé-Gyár (RT)

Kapható minden jobb fűszer-és csemege-üzletben

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Linimentum Capsici compos.

Ezen hírneves hárszer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmaztaták köszvényénél, csúznál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű hárszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. fűvegényként árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt (Thüringia).

A legfinomabb egészségügyi

párisi-gummiárukat

ajánl gyógyászati és sebészeti célokra, az 1866-ik év óta fennálló gummiárny-gyár

Schmeidler J. N.

cs. és kir. udvari szállító

Bécs, VII. Stiftgasse No. 19.

Árjegyzék ingyen. Küldemény titoktartás mellett. 1011

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy a párisi **Dr. BOITON**

Injectio Oriental

már néhány napi használat után elmulasztja még a legrégebbi bántalmakat is, főleg a tehat **santal olaj** vagy **copaiva balzsammal** kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot rontják és a bajt nem gyógyítják meg.

1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint.

Magyarországi főraktár:

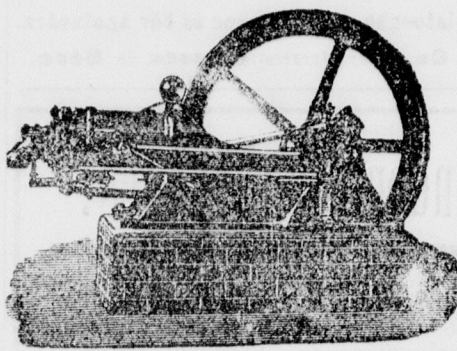
Zoltán Béla gyógyszer-tára Budapest, V., **Nagykorona-u. 23.** (Széchenyi-tér sarkán.)

Kapható minden nagyobb gyógyszer-tárban.

Postai megrendelések czíme:

Zoltán gyógyszer-tár Budapest.

Torontáli helyi érdekű vasutak gépgyári osztálya Nagy-Becskerek.

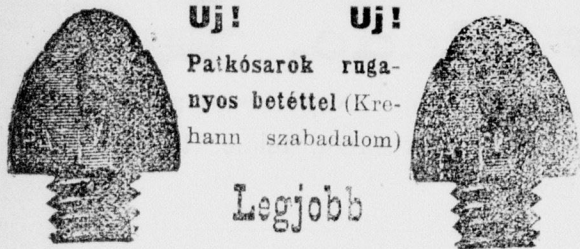

Különleges gyártmányok:
Gáz-, petróleum-, benzín-motorok és benzín-locomobilek.

Modern berendezésű vas- és fém-öntöde. A gépészeti szakmára való mindenemű javítások s akzerü es utanyos kivitele.

Főképviseletek és rak árak:

Budapest, V. Kálmán-utca 16. sz. Kolozsvár, Szentlélek-utca 4. sz.
a hol motoraink üzemben is megtekinthetők.

Uj! Uj!

Patkósarok ruganyos betéttel (Krehann szabadalom)

Legjobb

patkó-sarok

a világon.

Kisiklás, bukás a lovaknál sima földön teljesen ki van zárva. — Ismeretéseik ingyen és bérmentve. Azonkívül nagy választék valódi orosz, angol és amerikai gummiczipőkben, ugymint az összes gummiáruk műtudomány, egészségtan és házihasználat részére.

Angol-amerikai gummiárú-aktár

Krehann és Wydra Bécs I. kor. Herrengasse 4.

Első és legrégebbi ló-sport különlegességi üzlet.

Nem nagy Krach!

hanem solid alapon abban a helyzetben vagyok, következő Britannia-ezüst-Garnitúrát 56 darab-ból álló és elképzelhetlen olcsó árért, csak **6.60** frt mindenkinék eladni.

- 6 db. legfinomabb Britannia asztali kés valódi [angol pengével]
- 6 " " " " evőkanalat,
- 12 " " " " kávékanalat,
- 1 " " " " levesmerőt,
- 1 " " " " tejmerőt,
- 2 " " " " tojás serleget,
- 6 " angol " szolgáltató és altálcát,
- 2 " igen hatásoz gyertyatartót,
- 1 " tea szűrőt,
- 1 " legfinomabb Britannia ezüstkörpörzöt
- 3 " gyümölcs-kézi porcelán nyálól.
- 13 " villát
- 6 " Victoria altálcát.

56 db. összesen csak frt **6.60**.

mind a fenti **56** tárgyat, abban a helyzetben vagyunk, hogy azt az olcsó árért frt **6.60** eladjuk. A Britannia ezüst egy fehér fém, mely az ezüst színt 25 évig megtartja, melyért jótállunk, a legjobb bizonyítékául, hogy ezen hirdetés teljes igazságon alapszik, adunk következő

Nyilvános nyilatkozatot:

Esetleg a beküldött Britannia-ezüst-Garnitúra nem felel meg, a befizetett összeg haladéktalanul visszaküldetik. Aki csak valahogy hasznát veheti, az rendelje meg ezen gyönyörű garnitúrát, mely mint

házassági- és ünnepi ajándék

kiválóan alkalmas, ép úgy szálloda, vendéglő és háztartásoknál.

Egyedül kapható

Rix kiviteli áruházában

a tanító ház egyesület szállítója stb. befizetett összeg 30 év óta.

Bécs, II/2, Praterstrasse 16.

Szétküldés vidékre utánvét mellett, vagy az összeg előleges beküldése ellenében.

Ehez tisztító por 10 kr.

Valódi csak védjeggyel.

Számos elismerő levelek rendelkezésre állnak.

Óvás! A másfelől hirdett 44 darab evőeszköz nálunk csak 5 frtba kerül, de nem adjuk.

Százezrel a családoknak iszzák előszeretettel naponta a

Éljen! éljen!

Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé.

Mentes a babkávének egészségre ártalmas alkotórészekől. Egyedül a Kathreiner-féle malátakávé az, mely annak illatát és kedvelt ízét magában foglalja. A Kathreiner-féle malátakávé étvágygerjesztő, könnyen emészthető, évek során átfelelték a gyermekekre nézve egyaránt hasznosnak bizonyult. Legkiválóbb pótételek a babkávének, valamint ajánlásra legmáltább gyógyászati is annak. Tekintettel az egészségre és takarékoságra, a valódi Kathreiner-nek többé egy háztartásból sem szabad hiányoznia. **Óvás az értéktelen utánzatoktól!**